

[Søren Andersen.]

byggeri som foreningsbyggeri. Ved opførelse af et murstenshus, hvor samtlige udgifter er 35 000 kr., deraf håndværksudgifterne 27 676 kr., kan der, hvis man bytter mursten med durisolblokke, der er lettere at arbejde med for selvbyggere, spares et beløb på 4 200 kr. ved selvbyggeri.

Det er slet ikke så få penge, og det er jo ganske naturligt, at dette også indvirker på huslejen. Det er nemlig ikke nok at få bygget; prisen spiller en rolle som sjældent før, da mange menneskers budget er stærkt anstrengt. Mange af de nye materialer giver desuden udmærkede og sunde boliger. Man har et eksempel på, at et ungt par, som har hjulpet hinanden med at bygge en ny landejendom af statshustypen, har indvundet op mod 9 000 kr. ved selv at tage fat på arbejdet — et arbejde, som mangen en håndsnilde mand kan klare efter en arkitekts vejledning.

I Nørre Uttrup rejses 40 selvbyggerhuse. Husenes gulvflade er 92 m², og prisen er meget mindre end for andre huse, så meget mindre, at det betyder, at de nye beboere kommer til at sidde for en husleje, der er betydelig mindre end det, andre må give for en tilsvarende lejlighed.

Under almindelige forhold vil de fleste foretrække det håndværksbyggede hus, men når det kniber med byggeriet og der er mangel på arbejdskraft, må den enkeltes håndlag og snilde tages i brug, og de gode muligheder, som vor byggelovgivning rummer på dette område, fortjener, at mange flere bliver bekendt med den.

Vort byggeri har imidlertid også været generet af materialemangel, herunder mangel på træ og cement, som vi selv frembringer. Det nye lovforslag om hugst i danske skove vil forhåbentlig skaffe mere tømmer frem. For cementens vedkommende er det vel nærmest et brændselsproblem, som må klares, for at man kan få mere cement frem, da man ikke vil svigte den kundekreds og de markeder, som dansk cement har fundet i det fremmede. Hvis vore cementfabrikkers kapacitet fuldt og helt er udnyttet, er problemet ulige vanskeligere. Der er vel imidlertid bygget nye højovne, så produktionen kan forøges, ellers må de naturligvis bygges, da der ingen tvivl er om, at svigtende cementtilførsler, også før forsvarsbyggeriet satte ind, har forsinket byggeriet meget. Trods det store forsvarsbyggeri i sommer har det jo været betydelig lettere at skaffe cement. Det er jo næsten ved at være en nerveprøve at være bygherre i dag. Meget benzin er spildt ved stadige afhentninger af små ratio-

ner, og mange arbejdstimer er spildt som følge af materialemangel.

Landbruget har sine specielle byggeproblemer. I forbindelse med den stadig stigende avl af højproteinrige roer, hvor topene ensileres, og avl af andre ensilageafgrøder opføres der hvert år flere tusinde ensilagebeholdere. Cementmangelen har imidlertid vanskeliggjort denne udvikling. I sommer var det næsten ikke til at få cementsten, uden at man selv leverede cementen, hvilket igen gav et kompliceret fragtspørgsmål. Man kan i det hele taget regne med, at dansk landbrug i de kommende år nødvendigvis må investere store beløb i forbedringer og nybyggeri. Bygningerne er blevet forsømt under krigen, og dertil kommer, at den tekniske udvikling og de ændrede driftsformer kræver bedre og mere hensigtsmæssige bygninger, for at landbruget kan blive i stand til fortsat at klare sig i konkurrencen.

Jeg er klar over, at det store byggeprogram kan vort samfund af forskellige grunde slet ikke tage i dag. Vor økonomi er for stram til, at vi kan klare de dermed forbundne store investeringer. Og for landbrugets vedkommende, som jeg kender bedst, kan man slet ikke klare problemerne, uden at man får betydelig bedre investeringsmuligheder, end man har i dag. Jeg skal imidlertid ikke stille krav i så henseende, men blot nævne problemet. Landmænd, som vil udvide eller forbedre deres drift, har mærket, at pengene ikke rækker langt. Nybyggeri af en kostald koster f. eks. 1 000 kr. eller mere pr. dyr, som stalden skal rumme. Der er ingen tvivl om, at udviklingen rummer store krav og perspektiver også for andre erhverv. Jeg nævner alt dette for at fastslå, at der må gøres en indsats på lang sigt for at klare problemerne med hensyn til arbejdskraft og materialer og siden, når den økonomiske storm løjer af, også med hensyn til økonomien vedrørende landbrugets erhvervsbyggeri, så vort byggeri ikke skal blive et smertensbarn i mange år fremover.

Frode Jakobsen: Jeg har bedt om ordet i denne debat for at henvende nogle ord til den højtærede udenrigsminister, som desværre er forhindret i at være tilstede. Årsagen er, at jeg under finanslovdebatten og i det hele taget i det høje ting gennem længere tid har følt det som et savn, at man i så ringe grad beskæftiger sig med de bestræbelser på et nærmere samarbejde her i Europa, som har stået på igennem det sidste par år. Jeg mener i det hele taget, at selvom der er sket en forandring på